

Emily Perkins

De familie
FORREST

'Deze prachtige, kleurrijke roman toont het leven als rommelig en complex maar ook verlicht door liefde.'

PEOPLE

Over het boek

De roman begint in de jaren zeventig met een vader die zijn gezin filmt met een 8mm-camera, en heeft dezelfde schokkerige, fragmentarische structuur. Er zit ook iets van de slechte belichting en de wazige intimiteit in de wonderbaarlijk persoonlijke stijl waarin *De familie Forrest* geschreven is.

Dorothy is op zevenjarige leeftijd met haar excentrieke en uitgestoten familie van New York naar de eindeloze luchten van Auckland verhuist. Zij leeft in nu en dan oplichtende momenten tot het eind van haar leven, en dat is haar grote gave – en misschien ook haar ongeluk.

Van een ongeordende leefgemeenschap naar verliefdheid, een vroeg huwelijk en moederschap, van de ongebreidelde angst voor het ouderschap naar het verlies van alles waar je je best voor hebt gedaan en het onverwacht terugvinden van een liefde: Dorothy wordt meegevoerd door de tijd. Haar gezin komt op en verdwijnt, de dood verandert alles, maar op de een of andere manier blijft het leven sterk als altijd, en het plezier in simpelweg 'zijn' verlaat haar nooit.

Een roman over eigenheid, het individu en de gemeenschap, verteld op een wervelend originele manier.

De pers over de auteur/het boek

'Er gingen al geruchten over *De familie Forrest* voordat het uitkwam, en dat verbaast me niets.' – *The Monthly*

'Een opvallend vakkundig verhalenverteller.' – Joseph O'Connor

'*De familie Forrest* is een buitengewone literaire prestatie. Een roman met kleur en herinnering, die gaat over familie en tijd, niet goed functioneren, ouder worden en eenzaamheid, over gloed, jong zijn, en hoe het leven kan veranderen "als je het geluk hebt er net bij te zijn".' – *Bloomsbury*

'Wat indruk maakt is niet het verhaal dat Perkins vertelt, maar de manier waarop ze het vertelt.' – *The Monthly*

'Treffend vergeleken met het werk van Virginia Woolf en Esther Freud – Woolf voor haar taalgebruik en Freuds *Hideous Kinky* voor de onconventionele familiedynamiek – zal de nieuwste roman van Perkins je overweldigen als je hem leest en blijven hangen als je hem weglegt.' – *The Sydney Morning Herald*

'Emily Perkins beschrijft het leven van een persoon met diepte, ontroering en passie. Ze presteert het om de juiste, vaak verrassende, woorden te vinden om het gevoel te beschrijven van in het leven staan, zowel in het moment als over een periode. Ze vervalt nooit in clichés.' – *Bookseller + Publisher*

Over de auteur

Emily Perkins (1970, Nieuw-Zeeland) is de auteur van de veelgeprezen bundel *Not Her Real Name*, waar ze de Montana New Zealand Book Award en de Geoffrey Faber Memorial Prize voor kreeg. Daarnaast schreef ze de romans *Leave Before You Go*, *The New Girl* en *Roman over mijn vrouw* (Signatuur, 2009), waarmee ze de Believer Book Award won. Emily woont met haar man en kinderen in Nieuw-Zeeland.

Van dezelfde auteur

Roman over mijn vrouw

Wilt u op de hoogte worden gehouden van de romans en literaire thrillers van uitgeverij Signatuur? Meldt u zich dan aan voor de literaire nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijsignatuur.nl.

Emily Perkins

De familie Forrest

Vertaald door Miebeth van Horn

SIGNATUUR

2013

© 2012 by Emily Perkins
Oorspronkelijke titel: The Forrests
Vertaald uit het Engels door Miebeth van Horn
© 2013 uitgeverij Signatuur, Utrecht en Miebeth van Horn
Alle rechten voorbehouden.

Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagfoto: Jock Sturges
Typografie: Pre Press Media Groep, Zeist

ISBN gebonden boek 978 90 5672 452 8
ISBN e-book 978 90 449 6756 2
NUR 302

Deze uitgave kwam mede tot stand dankzij een subsidie van Creative
New Zealand.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische veevoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

En er is een lichamelijk geluksgevoel dat met niets te vergelijken is. Het lichaam wordt getransformeerd tot een geschenk. En je hebt het gevoel dat het een geschenk is omdat je ten diepste ervaart wat een onmiskenbaar geluk het materiële bestaan is.

– CLARICE LISPECTOR, *State of Grace*

Begin gewoon ergens.

– JOHN CAGE

Thuis

Hun vader balanceerde achter de filmcamera, aanwijzingen roepend terwijl hij voor hen heen en weer liep. Hij behandelde de kodak, hun kostbaarste bezitting, alsof het een kronkelend dier was, een fret of een slang, dat hem aan de lijn had. De kinderen verstopten zich om de beurt onder een kartonnen doos in de achtertuin, voor een filmpje waarvan hij verzekerde dat het later heel grappig zou zijn. Toen Dorothy aan de beurt was, ging ze als een schildpad gehurkt op het gras zitten, met haar voorhoofd tegen haar knokige knieën gedrukt, haar armen omlaag langs haar zijden, en haar hete adem tegen haar huid, terwijl Michael de doos optilde en over haar heen zette als een warme schaduw, een zeldzaam plekje voor zichzelf.

Klaverbloemen kriebelden tegen haar wangen, het karton rook zanderig en zacht, en de geluiden erbuiten – een kwinkelerende vogel, Michael, haar zussen, de stem van hun vader, Daniel – waren gedempt. Een dik purperrood korstje kwam los van haar knie, ineens was de nieuwe huid eronder tevoorschijn gekomen toen de doos werd opgetild, Evelyn zei dat zij nu aan de beurt was en Dot kiepte opzij en rolde op haar rug, waardoor de hemel explodeerde van het licht, maar Daniel boog voorover om de zon af te schermmen, met zijn gezicht donker en in silhouet. ‘Ik ben de dribbelkoning.’

Ze pakte hem vast bij zijn enkels, met haar vingers rond de boten en de strakke band van zijn achillespees, en trok hem omver, zodat hij met zijn knieën op het gras viel. Ze krabbelden overeind en hij zat haar achterna door de tuin, met zijn schenen en handpalmen onder de aarde- en grasvlekken, en hun vader riep: ‘Niet daarheen, jullie lopen door het beeld.’ Ineens deden ze allemaal

mee en de zus onder de doos riep gedempt: ‘Wat gebeurt er?’ en ging rechtop zitten op haar knieën met de doos over haar hoofd en schouders, waarop hun vader zei: ‘Nu nog niet, Eve,’ maar zij tilde de doos van haar hoofd, liet hem vallen en zei: ‘Ik heb dorst,’ waarna ze voorbij de waslijn sjokte en het huis binnenging, onderweg bukte om de huiskat te strelen die hoogzwanger was en in de zon het trappetje op klom. Hun vader gaf een trap tegen de doos.

In de buurt van de citroenboom, beladen met gele luchtschipvruchten vol kuiltjes, speelde Dorothy dat ze wegdook voor Daniel, ze draaide om en ging achter hem aan, en hij rende langs de zijkant van het huis, maakte grote sprongen met zijn blote voeten door de met schelpen bestrooide voortuin alsof het hete kolen waren, over het pad dat opbolde en kapotscheurde van de boomwortels, voorbij de huizen van hun burens en dat van de thuiswerkende schoonheidsspecialiste bij wie Dots moeder haar benen liet waxen, om de overlopende vuilniszak op de hoek heen, voorbij dat kind op die fiets met de geribbelde roze stuurhandvatten, de sigarenhandel en de man die tegen de muur van het overgangshuis geleund stond, en toen naar de overkant, langs de afhaalchinees en de bakker die witbrood verkocht dat aan je tanden bleef plakken en de slager met de smeulende dampen die van achter kwamen, uit de rokerij. Ineens was Daniel nergens meer te zien. De zure lucht van kaliumnitraat welde op en de middag sloot zich voor haar af; de straat had net zo goed verlaten kunnen zijn. Dorothy draaide zich om en rende weg van die uitgestrekte lege plek en de in de verte verdwijnende straat.

Toen ze hijgend de voordeur door stormde en naar de keuken rende om iets te drinken, was Daniel daar al. Hij zat tegenover Eve, met zijn stoel achterovergekanteld. Zijn vingers hielden hem luchtig aan de rand van de tafel verankerd. Eve strooide kletterend de scrabble-letters uit het fluwelen zakje met de veter en duwde ze uiteen tot een ruwe cirkel. ‘Michael!’ riep ze, met haar hoofd in de richting van de trap gebogen. ‘Kom nou!’

Dorothy dronk een heel glas water leeg en veegde haar mond af met de achterkant van haar hand. ‘Hoe ben je zo snel thuisgekomen?’

‘Ik ben gewoon supersonisch van mezelf.’ Daniel trok de theedoek van de stang aan de ovendeur, nam het glas van haar over,

schudde de laatste druppels eruit en droogde het af. ‘Dat glas hebben we nodig,’ zei hij, en hij zette het ondersteboven in het midden van de tafel.

Een brede zonnestraal viel schuin de kamer in en verlichtte het fijne stof op het tafelloppervlak als de bijna onzichtbare haartjes op de huid van de kinderen. Dorothy ging zitten en voelde iets tegen haar knieën duwen. Haar jongere zus had zich onder de tafel verstoort. ‘Ruthie.’

‘Ssst, ik wilde kloppen,’ zei haar zusje.

Eve trok haar onder de tafel vandaan op haar schoot. ‘Ben je bang?’

‘Nee.’ Maar ze verborg haar gezicht tegen Evelyns hals.

‘Ga Michael maar halen.’

Ruth kroop nog dichterbij Evelyn aan en klampte zich aan haar vast. Eve hield het glas tegen het licht en tuurde naar de afdruk van Dorothy’s lip, die er nog steeds zat. Ze wreef het glas op met haar T-shirt. De achterdeur piepte en Ruth slaakte een kreet, maar het was gewoon haar broer. ‘Plaatsmaken,’ zei Michael, en hij trok er een stoel bij. Ze gingen in een kring rond de tafel zitten en legden allemaal een vingertop op het omgekeerde glas. De crèmekleurige scrabbleblokjes lagen eromheen als de fragmenten van een oeroude mozaïekzon. Zachte ademhaling van de middag. Onbeweeglijkheid. In die afwachtende stilte klonk van boven een gemiauw.

Zoals altijd stond de onderste lade van het dressoir van de meisjes open omdat de glijders voor hen te stroef liepen om hem terug te duwen. Boven op hun onhandig opgevouwen truien lag de kat viezigheid weg te likken van twee pasgeboren, piepkleine kittens met geknotte staarten.

‘Zullen we mama gaan halen?’ vroeg Ruth, en de anderen zeiden: ‘Nee, die is op stap.’ De kinderen dromden eromheen, en het oujaborbord was compleet vergeten. Hier hadden ze op zitten wachten. De kat had een stuip trekking en er kwam nog een kitten tevoorschijn, blind en een beetje rasperig piepend, zijn bekje wijd open in een gaap, zijn lijfje beverig, en volmaakte pootjes en kopje. De moederkat draaide haar kop naar hem om en begon zijn vacht met haar ruwe tong schoon te likken.

Toen Evelyn acht en Dorothy zeven was, en hun jongste zusje nog niet op school zat, was het gezin Forrest uit, nou ja, het centrum van de wereld, New York, verhuisd naar Westmere, Auckland in Nieuw-Zeeland. Dot dacht dat haar vader zei: 'Eindelijk leven we in een kastloze maatschappij.' Wat, naar ze later begreep, allemaal te maken had met een gebrek aan succes in het moederland, een schaarste aan middelen en een al te stellige overtuiging dat je ergens recht op had. Frank was een tweede zoon en ondanks het *trustfund* van de Forrests beweerde hij dat hij was 'losgesneden zonder veiligheidsnet'. Ook na de emigratie kreeg hij geen poot aan de grond in het beroepstheater. Hij nam het amateurtheatergezelschap van Westmere op zich en zag kans in de loop van de tijd het aantal leden danig omlaag te brengen door een dieet van louter Brecht en Ionesco. Elke maand ging hun moeder, Lee voor de oudere kinderen en mammie voor Ruth, naar de bank om de toelage op te nemen waar ze van leefden. Het was altijd net niet genoeg om naar huis te reizen, wat waarschijnlijk ook geen toeval was, al jammerde zij vaak: 'Ze snappen gewoon niet hoeveel zo'n ticket wel niet kost.'

Ze kwamen eind van de zomer aan, slaperig van de trage vlucht vanaf Honolulu, na een laatste restje luxelevens in een hotelzweembad, al was het strand binnen handbereik, in de eigenaardige openheid van die zuidelijke hemel waarvan de kleuren helemaal tot aan de verlaten straten reikten en de ruimte tussen de huizen vulden. In de eerste paar weken kenden ze niemand, zagen ze alleen elkaar, liepen ze alleen naar de winkel die *dairy* heette, wat hier buurtwinkel betekende, en zorgden de strakke blikken van de jongens die onder de zachte warmte van de luifel rondhingen ervoor dat iedere jonge Forrest het liefst wilde maken dat hij wegkwam.

Toen de school eindelijk begon, was Evelyn nog herstellende van kroep, en de dokter met het haar dat over zijn kale plek was gekamd en zijn donkere pak beval haar thuis te blijven. Hun moeder trok Dot de jurk aan die ze had gedragen naar de bruiloft van een nichtje, omdat ze niet wist waar ze het schooluniform vandaan moest halen en omdat het belangrijk was om er op je best uit te zien. Persil-wit, met *broderie anglaise* langs de zoom en een satij-

nen sjerp. Er bleek geen uniform te zijn. Dot was er nog in geslaagd om de sjerp uit de stortbak op het meisjestoilet te vissen, en de modder kon nog uit de gaatjes van het kant worden gespoeld, maar nergens mee, zelfs niet met azijn of terpentijn, liet zich het kauwgom verwijderen waar haar lange, blonde, Amerikaanse nieuwe-meisjeshaar mee vol zat, dus moest Lee het afknippen met een nagelschaartje, omdat de andere spullen nog in een containerschip op weg waren op de woeste, blauwe zee.

Lee snikte terwijl de haren vielen, en Dot stond stijf rechtop met haar ademhaling diep in haar buik en sprak haar moeder moed in met een zin die ze die middag had geleerd. Michaels nieuwe vriend Daniel had haar een stomp tegen haar schouder gegeven en 'shit happens' gezegd. Toen hield ze op met huilen en kwam ze tot zichzelf. Die kauwgom was niets. Ze had haar eerste dag op school zonder Eve doorgebracht. Ze wisten niet eens dat ze een oudere zus had. Ze was alleen geweest maar had het overleefd.

Ze maakte radslagen langs de rij schoolbanken. Afgezaagd bleekgroen, met dikke, wasachtige blazen. Kleine pokkenkuiltjes van het asfalt dat op handpalmen was achtergebleven. Een werveling van blauwe lucht en zwarte grond. De geur van heet metaal van de stangen van het klimrek, de smaak van metaal aan haar vingers. Ze drukte haar hand op de glimmende knop in het fonteinje en de verwrongen waterstraal spleet de lucht open.

Op weg naar huis vertelde Michael dat Daniels vader in het overgangshuis verderop aan de straat woonde. Het was niet in Dorothy opgekomen dat die mannen uit de buurt waar zij hun adem voor inhielden misschien wel een gezin hadden. Ze wreef over haar schouder, waar ze nog steeds Daniels aanraking voelde. Een klompje kauwgom in haar pony tikte bij elke stap tegen haar voorhoofd.

Hun moeder kwam langzaam tot bedaren onder het knippen. In de kleine badkamer stond de nog steeds hijgende Evelyn met plechtige belangstelling toe te kijken. Toen het karwei erop zat, zag Dot eruit als een verwaaide kabouter, en zonder het resultaat ook maar even te bestuderen verzamelde Lee de afgeknipte lokken in een krant en ging ze eten klaarmaken. Eve pakte het schaatje van de vensterbank en richtte zijn fonkelende punten op de middag-

zon. Ze duwde Dorothy weg van voor de spiegel, tilde een lok van haar eigen haar op en begon te knippen, waarbij ze af en toe even stopte om te hoesten. Toen ze aan de voorkant klaar was, stak ze Dorothy het schaartje toe. ‘Doe jij de achterkant even?’ De hoeveelheid haar in Dots handen voelde alarmerend aan, maar ze deed het toch. Eve verborg haar glimlach achter haar hand en keek Dot via de spiegel aan, met haar ogen glazig van de kroep en de anarchie. De badkamer draaide langzaam rond het schaartje. Zodra Evelyn beter was, zouden ze samen naar school gaan, en dan zou je eens wat zien.

Dot en Eve waren het erover eens dat ze hun vader haatten. ‘Er zit iets waars in grapjes,’ zei hij. ‘Daarom zijn ze leuk,’ en Dot deed dagenlang haar best om niet te lachen, zelfs als Michael een boer liet aan tafel, of als hun vader dat zinnetje ‘... en het is een tamelijk grote maar’ gebruikte, of als hun moeder zei: ‘Ik heb geen gevoel voor humor. Bij mij thuis lachten we nooit. In ons huis werd niet gelachen.’ Of: ‘Frank, je bent briljant. Hier krijgen ze spijt van.’ Er was altijd iemand anders die hun vader ‘eronder’ of ‘erbuiten’ wilde houden of zijn kritische standpunt wenste te negeren. Lee was zijn cheerleader, zij maakte radslagen om hem heen, gooide de beentjes hoog op over het kalende tapijt in de gang, en geef me een F!

Waarom haatten ze hun vader? Niet alleen vanwege zijn opvattingen over komedie, niet alleen om het feit dat hij andere mensen beschouwde als een stel vijandige poortwachters die hem de toegang ontzegden tot het goud van de wereld. Misschien omdat hun moeder meer van hem hield dan van de kinderen? Andere vraag, graag. Waarom verscheen hij nu al tientallen jaren in Dorothy’s dromen? En waarom zei hij dan nooit wat? In het echte leven zei hij dingen als: ‘Negentig procent van je succes is een kwestie van komen opdagen,’ en dat deed hij dus, nog tijden nadat hij was gestorven, als een slechte mop.

In 1970, het jaar dat Dorothy tien werd, had hun moeder genoeg gespaard en daar ging Frank dan eindelijk, in zijn grote marineblauwe winterjas, met een aktetas vol zwart-witfoto’s uit *De goede mens van Sezuan* en *Ubu Roi*, en zijn blonde haar zorgvuldig glad-

gekamd met water, waarvan Dot wist dat het allang weer zou zijn opgedroogd voordat hij aankwam. Ze vond het erg zorgelijk dat haar vader in Manhattan over straat zou lopen met stom haar, en helemaal niet in de gaten zou hebben dat er om hem werd gefluisterd en gelachen; in zijn afwezigheid vergat ze hem te haten, en misschien wist ze ook wel ergens in haar binnenste dat deze woede liefde was die nergens heen kon. Wat betekende Manhattan? Ze kon zich alleen nog herinneren dat ze hier woonde, al vertelden Eve en zij 's avonds in bed verhalen over dat alternatieve gezin dat nooit was vertrokken, en hun leven nog altijd leidde te midden van de fonkelende lichtjes en de dennentakken, en het glinsterende ijspoeder dat van hun schaatsen sproeide als ze rondtolden, met zwartsatijnen strikken die uit hun haar rondfladderden, dat gezin met de verpakte cadeautjes, de piano, zingen, rode wangen.

De eerste ochtend dat Frank er niet was, werd hun moeder vroeg in de ochtend wakker omdat ze iemand beneden hoorde rondlopen. Ze bond haar dunne gebloemde ochtendjas dicht en zweefde op het helium van de angst achter de geluiden aan. De keukendeur stond open. Daniel zat met zijn rug naar haar toe aan tafel. Ze nam zijn smalle schouders op, de krant die voor hem lag, de stoom die uit de ketel kwam. Hij zat op de krant te schrijven, en toen ze 'Goedemorgen' zei en om de tafel heen liep, antwoordde hij glimlachend: 'Hallo, Lee. Ik hoop dat je het niet erg vindt dat ik de kruiswoordpuzzel maak.' Hij liet de balpen tussen zijn duim en vingers rondtollen zodat die een vage vlek van plastic werd.

'Heb je vannacht bij Michael op de kamer geslapen?'

'Ja.' Hij lachte ontspannen, alsof alles doodnormaal was, alsof hij hier ook eigenlijk woonde.

'Mooi.'

Daniel nam de kom waaruit hij zijn ontbijtgranen had gegeten mee naar de gootsteen. Ruim de helft van de kruiswoordpuzzel was ingevuld. Toen hij de kom afspoelde en droogwreef, nam hij ook het aanrecht af. Ze zag hoe vertrouwd hij was met de plekken waar alles hoorde. 'Ik moet naar mijn werk,' zei hij.

'Waar werk je?'

'Bij het taxibedrijf. Ik was de auto's. Alleen in het weekend.'

'Oké.'

‘Ik zie je. Die pruimenboom verderop aan de straat zit vol pruimen. Heb je daar behoefte aan?’

Lee staarde naar de fruitschaal, waar twee appels in lagen naast een banaan met een giraffevel. Haar hersens waren wazig.

‘Die boom is van niemand, hoor. Hij staat op de grens. Ik neem straks wel wat mee.’

‘Bedankt,’ zei ze en bij het verlaten van de keuken veegde hij met zijn hand door de lucht bij wijze van een lage zwaai. Ze hoorde dat de voordeur zachtjes werd dichtgetrokken. Daniel was dertien.

Lee liep snel de trap weer op om bij Michael te gaan kijken, en hij was er nog, bewegingloos, met een ovaal geopende mond, in zijn eenpersoonsbed, de chenille deken half op de grond gegleden, en zijn lichaam dat bijna de hele matras vulde, zwaar van de slaap. Voor de deur van de klerenkast lag een keurig opgerolde slaapzak op een kussen.

Tijdens Franks afwezigheid nam ze de kinderen mee naar het noorden, naar de *wimmin’s* commune Hungry Creek, waarvoor ze hen op een keer midden in de nacht had wakker gemaakt en naar buiten had gedreven, waar een onbekend busje stationair stond te draaien, met al hun spullen er al in. Daniel, die was blijven logeren, ging mee. Hij zat opgewonden op en neer te wippen achter Evelyn en Dot, en zogenaamd verbijsterd van de een naar de ander te kijken. ‘Raken jullie nooit in de war,’ zei hij, ‘dat je op een ochtend wakker wordt en denkt dat je de ander bent?’

‘We zijn geen tweeling.’ Dorothy wilde onderuitzakken en haar ogen sluiten, maar de nacht drukte zijn gezicht tegen de raampjes en ze wist dat er van alles kon gebeuren.

‘Jullie lijken sprekend op elkaar.’

‘We zijn niet eens een twee-eiige tweeling.’

Het busje rook naar sandelhout, en als iemand een stomp gaf tegen de kussenvertrekken van stukjes fluweel en ribfluweel, kwam er traag een wolk uit tevoorschijn. Ze reden onder straatlantaarns door die op ongelijke afstanden stonden. In de maat zogen Dorothy en Evelyn een portie Ventolin op uit hun inhalers.

‘Zijn er slangen in de beek?’ vroeg Michael.

‘Alen,’ zei de vrouw achter het stuur, de vrouw die ze niet echt

kenden en die Rena heette, een nieuwe vriendin van Lee die een hoofddoek droeg over een onwaarschijnlijke bos koperrood haar.

Rena waste zich onder de buitendouche, waar het water werd verzameld in een zwarte plastic zak boven de kraan, en dan een beetje werd opgewarmd door de zon, en volkomen naakt stak ze het pad over naar haar hut, met haar handdoek rond haar hals net als in de deodorantadvertenties die Dorothy in tijdschriften had gezien, met sporters in de kleedkamer, maar die hadden dan een aerobicspakje aan of een tennistenue. Rena met haar springerige haar en haar sterke lijf gebruikte geen deodorant.

Het was erg vreemd om op een plek te zijn zonder televisie of een wc die je kon doorspoelen. Dot lag in de kinderhut op een stapelbed, boven op haar dunne rode slaapzak die slapjes als een verlaten cocon op de gele, aangevreten matras lag die de triplex bodem bedekte, en ze huilde om *De kleine zeemeermin* en om haar eigen zelfzuchtigheid. Als haar vader weer terug was, zou ze hem met heel haar hart liefhebben. Op het stapelbed aan de overkant lag Daniel uitgestrekt op zijn buik een stukgelezen stripboek te lezen. Er sloeg zo'n scherp hooiluchtje van hem af.

'Daniel,' zei ze, terwijl ze haar gezicht droog veegde met de flannelen voering van de slaapzak, 'hoe komt het dat je niet bij je ouders woont?'

Even wist ze niet of hij haar wel had gehoord. Zijn knieën waren gebogen, zijn voeten met de smerige zolen staken in de lucht. Met zijn ogen nog steeds op het stripboek gericht vertelde hij dat zijn vader even geen onderdak had en dat zijn moeder een nieuwe vriend had. 'Heeft Lee je dat niet verteld?' Hij sloeg een bladzijde om.

'Nee. Waarom eigenlijk niet?' Waar was Eve? Eve was al een hele tijd weg. Dorothy rekte zich uit toen haar zus door de deuropening stapte. 'Ik was naar je op zoek,' zeiden ze tegelijkertijd, en Evelyn voegde eraan toe: 'Heb je zin om verstoppertje te spelen?'

Dot stak het boek omhoog. Eve kwam naast haar op het stapelbed liggen, met haar warme lichaam, en ze legde haar wang tegen haar hals, hield haar blote arm vast en wandelde met haar vinger toppen van haar pols naar de kromming van haar elleboog. Ze lagen tegen elkaar te fluisteren. Daniel liet een scheet en de aardap-

pelachtige geur zweefde naar de meisjes, die moesten lachen en door de lucht maaiden alsof ze verdronken. Hij negeerde ze.

De stengels van de zonnebloemen waren dik en stekelig, de koppen van de bloemen te groot om mooi te zijn, met hun kraag van puntige, amberkleurige bloemblaadjes. Dorothy hielp de zaden uit de tapijtachtige zwarte bloemhoofden te schudden op een wit canvas kleed dat lag uitgespreid in het licht buiten de kookhut. Evelyn en zij werkten samen, met een ouder meisje dat haar naam officieel had laten veranderen in Name. Name had een tatoeage op haar gezicht. Ze had een hartvormig gezicht en de tatoeage had de vorm van een hart dat al haar gelaatstreken omlijnde en in een punt op haar kin eindigde, waarmee maar weer eens duidelijk werd dat de uitdrukking ‘hartvormig gezicht’ niet echt klopte.

Name werkte uren in de groentetuin, ze schoffelde, harkte en groef, met gespierde schouders die op en neer gingen vanaf de kromming van haar sleutelbeen. Ze werd altijd gevolgd door een oranje kat die rondstapte alsof ze het werk controleerde. De zussen wieden langs de rijen, en het vuil verzamelde zich onder Evelyns nagels en groef zich in op Dorothy’s knieën, en iedereen neuriede mee met *Cheryl Moana Marie*. Ze kauwden op peperig smakende waterkers en Name wreef met haar dikke, vierkante duim de aarde van twee radijsjes en gaf ze aan de meisjes. Ze vertelde hun het verhaal over Repelsteeltje alsof het echt was gebeurd, of alsof het een anekdote was die ze misschien nog nooit hadden gehoord. Name rookte erg veel wiet, en uit de manier waarop ze praatte kreeg je de indruk dat ze dacht dat het een waar verhaal was. Toen ze eenmaal weer in hun hut terug waren, waren de meisjes Forrest het erover eens dat ze het ergste voor haar vreesden.

De dagen verstreken zonder lessen of plichten. De tijd behoorde toe aan het zonlicht, en het kon een week of diverse maanden zijn geweest dat de Forrests daar verbleven. De kinderen speelden slagbal tot de schemering was gevallen en zaten rond de bekraste houten tafel in de kookhut gin rummy te spelen en te proberen onzichtbaar te zijn terwijl de wimmin een joint lieten rondgaan en op het patriarchaat zaten te katten. ’s Middags kon je het beste aan de werkploegen ontkomen door je te verstoppen tussen de inheemse

bomen langs de beek. De kinderen moesten door kleverig hoog gras waden om er te komen, de stekelnootjes bleven aan hun korte broek hangen, de schubben van grasbloempjes waren net diamantjes in hun haar.

In de struiken rond het kamp zaten gloeiwormen die in de duisternis in groepjes de hemel weerspiegelden, waardoor Michael zich afvroeg of hij wel met zijn hoofd naar boven stond. Er zweefde een giechel bij hem vandaan, die beantwoord werd door de lage kreet van een nachtvogel. Zijn hals voelde nog steeds warm en beurs aan op de plek waar Rena hem had gekust en hij wreef eroverheen alsof hij daarmee het feit zelf kon wegpoetsen. Het was nogal verwarrend om haar afstotelijk te vinden, met haar oude mond, en die tong die ze in zijn mond duwde, dat buidelrattenluchtje aan haar haren, en tegelijkertijd blij te zijn dat ze hem graag mocht, ook al had hij een hoestbui gekregen van de marihuanarook, en waren zijn ogen en neus gaan lopen en stond zijn borstkas in brand voordat de wiet als een vertraagd afgedraaide waterbomexplosie afging in zijn hersens. De kaars bij Rena in de hut had ternauwernood licht afgegeven, en ze zaten naast elkaar op het bed. Na nog een paar trekjes met vochtig sigarettenpapier op de plek waar haar mond had gezeten, liet hij de joint vallen en even sloeg de angst toe dat hij de hut zou laten affikken, maar zij schopte het ding achtereensloeg en kuste hem.

Nu voelde hij een kleverige schaamte omdat er een onduidelijke tijd was verstreken voordat hij zich had losgerukt – met zijn hand die naar haar borst omhoog was gegaan omdat hij zo graag wilde weten hoe een vrouwenborst voelde; dat was een van de belangrijkste doelen in zijn leven tot nu toe. Dat schorre gekreun van haar toen hij haar aanraakte was afschuwelijk. Hij had zijn hand weggetrokken, en zij had hem er weer neergelegd, terwijl ze met haar vingers omhoogging tussen zijn benen, hem vastpakte en daar wilde hij blijven jesus een vrouw raakte zijn pik aan, maar toen legde ze haar hand in zijn nek en duwde ze zijn gezicht naar haar schoot, liet haar greep een beetje vieren om haar korte broek naar beneden te trekken en toen kwam hij overeind en schopte de emailen kinderrijmpjeskandelaar omver en doofde plotseling het

licht. De deur zat niet op de plek waar hij dacht dat hij zat en een paar eeuwigdurende seconden lang sloeg hij tegen de ruwe latten van de muur op zoek naar een uitweg, terwijl Rena hees lag te lachen op het bed. En daar stond hij in het duister, hongerig, en met muggen die zijn enkels en knieën aanvielen.

Hij wist niet hoe lang hij daar stond te kijken naar de gloeiwormen of de sterren. De tijd ademde om hem heen, zijn blote voeten stonden in het sappige gras, totdat de heerlijke kookgeuren hem eraan herinnerden dat hij het koud had en honger had. Aan de hand van een lichtje vond hij zijn weg naar de kookhut, die hij eerder bereikte dan hij had verwacht, verbaasd dat hij in de wildernis zo dicht bij huis was. Door de deuropening zag hij zijn moeder bij het kolenfornuis in een pan staan roeren. De gebakken uien waren misschien wel het lekkerste wat hij ooit had geroken, en hij wilde zijn armen om haar tedere lichaam slaan.

‘Lee,’ zei hij met overslaande stem, maar ineens dook Rena op naast Lee en ze legde een hand op haar schouder. ‘Kom binnen, Mike,’ zei ze. ‘Je vergaat vast van de honger. Help me maar met tafeldekken.’

Binnen knipperde hij tegen het licht van de op batterijen werkende lamp aan het plafond. Rena schonk een glas koud, zoet water voor hem in. Hij dronk er nog een en nog een, met zijn gezicht naar de gootsteen om haar niet te hoeven aankijken. Zijn blaas stond op springen, maar hij wist niet hoe hij moest vertrekken. Honderd kilometer van hem vandaan stond een schaal met uien en kaas op tafel. Rena stond zo strak naar hem te kijken dat ze net zo goed in zijn gezicht *aaaaahhhh* had kunnen staan brullen. Langzaam tilde hij zijn hoofd op, op zoek naar zijn moeder. Waar was ze? Daniel rende binnen, schudde de nachtlucht van zich af als een hond, liet de ruimte weer tot één geheel samenschieten en gaf hem een low five. ‘Zit je hier, man. Mogen we ons eten mee naar de hut nemen, Lee? We zitten midden in een spelletje kaart.’

‘Goed,’ zei ze, terwijl ze geroerbakte groenten in twee krakemikkige schaaltes schepte. ‘Denk eraan dat je deze niet kunt neerzetten, want dan vallen ze om. Hou ze maar op je schoot.’

Michael keek naar die twee wezens van een andere planeet die met elkaar praatten. Zijn oogleden prikten.

‘Doe ik,’ zei Daniel. ‘Ik zal de meisjes ook even sturen.’

‘Als jullie maar wel de schaaltes terugbrengen en afwassen.’ Lee kwam rond bedtijd niet meer kijken of de kaarsen wel uit waren en de kinderen waren ingestopt. Ze schraapte groenteafval in de bio-bak en zei: ‘Welterusten, jongens.’

‘Welterusten,’ zei Rena van bij de deuropening. Ze streelde over Mikes been toen hij zich langs haar wrong. Hij haastte zich om Daniel in te halen en hem te helpen het eten te dragen.

Eve stond tussen twee dennen naar Daniel te kijken even verderop, die naar iets in zijn hand keek. De grond onder de dennen was wit en zanderig, de dennennaalden roken zoet en de bast onder Evelyns hand was dik en sponsachtig. Ze peuterde er een korstje af. Daniel stak zijn handen naar haar uit en Evelyn zag het konijn dat niet veel groter was dan een tennisbal, met oren die vlak langs zijn schouders lagen gevouwen, en een berkenbastgrijze vacht waarnaar je maar hoefde te kijken om te zien dat hij zacht was, net een laagje mist. Het konijn zat roerloos, met zwarte vochtige ogen als steentjes in de rivier, en de ruimte tussen de bomen was vervuld van zijn hartenklop. Daniel hield het wezentje luchtig vast, met één hand om zijn achterwerk. Evelyn stak een vinger uit en streelde hem over zijn rug.

‘Wil jij hem even vasthouden?’ vroeg hij.

‘Graag.’ Ze dacht dat het een en al krabbelende klauwtjes zou zijn, maar het dier liet zich zonder verzet in haar handen neerzetten, waarna Daniel zijn handen wegtrok en zij zich een beetje in de val voelde zitten, met haar voeten aan de grond genageld en het warme lijfje tegen het hare genesteld. Het diertje was heel licht en behoorde alleen zichzelf toe.

‘Niet tegen je moeder zeggen,’ zei Daniel. ‘Maar ze hebben een geweer. Rena heeft het de hele tijd over konijnenstoofpot.’

‘Wil je hem terug?’ Toen hij hem had overgenomen, kon Evelyn zich weer bewegen. Ze liep achter hem aan tussen de dennen vandaan naar het lange gras, waarvan de geveerde toppen langs hun knieën streken, en hij ging op zijn hurken zitten en opende zijn handen net ver genoeg om het konijn te laten ontsnappen, maar het leek wel of Daniel het evenwicht behield dat het dier hem had

verleend. Hij kwam overeind en keek rustig over het veld uit, met een vage glimlach op zijn gezicht, en samen liepen ze de pan in en de heuvel op naar de modderplaat waar de andere kinderen speelden.

Zonder beha, in hemd, korte broek en werkschoenen hurkte Rena in de positie van de catcher achter Michael, die aan slag was. Als je langs haar liep, kon je zo in haar hemd haar meloenborsten zien. Michael zwaaide met de knuppel, miste de bal, en Rena gooide hem over zijn hoofd naar Evelyn, die pitcher was. ‘Foutbal,’ riep ze.

‘Hij probeerde hem wel te slaan.’

‘Dat had hij ook niet moeten doen.’

‘Werp hem gewoon nog eens,’ riep Michael.

‘Maar dan telt hij wel als eerste slag, goed?’ Waarop Evelyn opnieuw wierp en hij de bal een klap verkocht, de knuppel opziggooide en het op een lopen zette naar Dorothy op het tweede honk. Hij gaf een scheve grijns weg alsof zijn gezicht iets deed wat hij niet wilde.

Toen Rena de bal wegsloeg – kilometers uit, in lage bogen stuiterend naar de geelbruine rand rond het veld – zette ze het keihard op een lopen, met borsten die heen en weer slingerden, en ze haalde het thuishonk terwijl Daniel nog steeds door het konijnenstaartjesgras rondbanjerde op zoek naar de bal. Michael, die inmiddels catcher was, tackelde haar, en samen rolden ze met benen die alle kanten op vlogen door het bleke stof, Rena bulderend van het lachen, Michaels gezicht glimmend van het zweet en vastberaden, met dons op zijn bovenlip. Hij was eraan toe om zich te scheren, maar er waren geen mannen in de buurt om het hem te leren. Dorothy zag zijn lichaam tegen dat van Rena, zag hoe breed zijn schouders waren geworden, en dat hij zijn been tussen de hare had gedrukt, terwijl zij hijgend ademhaalde, een geluid dat maakte dat Dot het knobbelige uiteinde van de honkbalknuppel in de grond ronddraaide alsof ze een gat in de aarde wilde boren.

Uiteindelijk draaide de vochtigheid van die dag uit op regen, en ze stopten met het balspel. ‘Wij gaan kaarten in mijn hut,’ zei Rena, met een arm rond Michaels schouders. ‘Verder nog iemand?’

‘Nee.’ Daniel tilde Rena’s roestige fiets van het gras en reed erop

naar de hut van de kinderen alsof hij tegelijkertijd Butch en Sundance was die door de regen peddelde. Dot en Evelyn keken naar hun broer, die zijn hoofd met een ruk omdraaide om het natte haar uit zijn ogen te krijgen. Een kort, trots gebaar. ‘Nee,’ zeiden de meisjes in koor. Op weg naar hun hut kwamen ze langs de groentetuin, waar Name tussen de rijen zaailingen door jogde met haar armen boven haar hoofd in een soort regendans, onder het toezien van de kat die onder de dakrand van de gereedschapschuur zat te rillen met verspreid over de uiteinden van haar opgezette vacht druppeltjes als een net van kristallen. Achter hen was een spoor door de modder van de kop van de honkbalknuppel, om aan te geven waar ze hadden gelopen.

Daniel stond bij de dam in de vlechtingen van de stroom en prikte met een lange stok in de oever, en het water reikte tot halverwege zijn schenen. Dorothy kwam tussen de bomen door en zag hem, en ze bleef in een opening tussen de takken staan, waar wit zonlicht op haar schouder neerdaalde en langs een arm omlaagliep. ‘Heb je iets te pakken?’

‘Ik heb een aal. Ik had een aal te pakken.’

‘Die moeten we onder Mikes kussen leggen.’

‘Mike zegt dat we te oud zijn voor deze plek.’

‘Dat is waar.’ Maar ze vond het er leuk. Hun blote voeten en merkwaardige kleren waren hetzelfde als die van iedereen, en het eten was lekker. Op school keken mensen vreemd naar hun Amerikaanse T-shirts bedrukt met slogans van een benzinemaatschappij of bank, of een ander weggevertje, Lee’s kleren die veel te ruim waren voor de meisjes, Michael in een tweedehands korte broek die werd opgehouden door een riem van Frank met een paar extra gaatjes in het leer geboord. Ruth vond het nog het allerergst, die had vriendschap gesloten met een ouder meisje dat kleren doorgaf die echt voor een kind van zeven waren bedoeld. Zij zag er bijna normaal uit.

Het water stroomde groengoud over de stenen, met vonken op de plekken waar licht door de bomen scheen en er waren plekken waar de stroom een patroon maakte dat deed denken aan de jurk van *ausbrenner* die Lee droeg. Dots hielen gleden weg toen ze

voorzichtig haar weg omlaag zocht over de modderige oever, waardoor ze zachte sporen naliet, en struikelend stapte ze het water in dat ijskoud was onder de holte van haar voet en tussen haar tenen, waar slikachtige modder opwelde. Mos en wier deinden mee op de stroom alsof ze uit de stenen groeiden. ‘Waar is de aal?’

‘Hij heet Gordon.’

‘Waar is Gordon?’

‘Daarin verdwenen.’ Een zijdezachte schaduw streelde door het water en Daniel prikte erin met het gevorkte uiteinde van zijn stok. Dot plonsde neer op de rivierbodem en het water sijpelde snel door haar korte broek, T-shirt, over haar huid, met haar benen stroomafwaarts, en ze liet zich in het kriebelige water zakken zodat het stukje bij beetje over haar haren ademde, haar oren in, waarna geluiden deel uitmaakten van de ondergedompelde wereld. Ze probeerde zich niet langer te verzetten tegen de kou, zodat die draaglijk werd. In de periferie waren de bomen donker, de lucht vaag en heel ver weg, en daar klonk het geplons van Daniel die stroomopwaarts liep, voorbij de bocht, naar de stenen waaronder ze hun chocoladegeld hadden verborgen.

Het water duwde haar haren in alle richtingen en van onder het oppervlak hoorden haar koude oren een kreet, waarna Dot overeind ging zitten en zich omdraaide om te kunnen kijken. Stroomafwaarts dreef een groot, dik blad, donkergroen, en toen het dichterbij dobberde, met bruine schimmelvlekken en een grotere vlek, een munt van goudfolie, in de holte langs zijn nerf. Met een uitgelaten kreet stak ze haar hand ernaar uit.

Michael en Daniel zaten zij aan zij op het stapelbed een slap, verschoten stripboek te lezen. Daniel krabde zich. ‘Heb je luizen?’ vroeg Michael, maar hij schoof niet weg.

In het stripboek stond een advertentie waarin een paar brave jongens en meisjes gevraagd werd om hun eigen zakgeld te verdienen, mooie prijzen te winnen en verkoopervaring op te doen door *Lef* te verkopen aan vrienden, familie, burens en anderen. ‘Kon ik maar *Lef* verkopen,’ zei Daniel.

‘*Lef* is voor kleine kinderen,’ zei Michael. ‘Voor baby’s.’

‘Hoor hem. Je bent zelf nog maar veertien.’

Michael zei niets.

‘Wat?’ vroeg Daniel. Hij sloeg de bladzijde om. Michael zei: ‘Hé, ik ben nog niet klaar.’ Hij sloeg de bladzijde terug. Het rook in de hut naar warm stof, maar hier, in de schaduw van het stapelbed, was het koel. Een vleesvlieg stotterde tegen het met roest verstopte scherm. ‘Welke superheld wil jij zijn?’ vroeg Michael.

‘Hé!’ Daniel sloeg het stripboek dicht. ‘Laten we op kikkerjacht gaan. Dat is altijd raak na de regen.’

‘Nèh.’

‘Laten we onze eigen *Lef* maken en dan verkopen.’

‘Oké.’

‘Oké.’ Michael boog voorover om naar de bidsprinkhaan te kijken die in een jampot zat op het fruitkratje naast het bed, in een matgroene kleur die net even anders was dan de grassprietten die ze hem hadden meegegeven om in te klimmen. De sprinkhaan zwaaide met zijn voorpoten tegen de huishoudfolie waarmee het potje was afgedekt, alsof hij er nog wat gaten in wilde prikken.

‘Ze hebben papier bij de campingwinkel. Kom mee. Laten we wat gaan halen.’ Daniel stond op en rekte zich uit, waardoor zijn gestreepte T-shirt omhoogtrok over zijn onderbuik, met de buikspieren die in een brede V-vorm naar beneden wezen tot achter de tailleband van zijn korte broek.

‘We hebben geen geld,’ zei Michael.

‘Nou en?’

Hij dacht even na. ‘Rena heeft een smak geld,’ zei hij. ‘In haar kamer.’

‘Wat deed je daar?’

Michael haalde zijn schouders op, pakte de kraag van zijn polo-shirt – FIRESTONE TYRES – en trok hem omhoog rond zijn hals. ‘Niks.’

Daniel stak zijn hand uit en trok de kraag opzij. Michael sloeg zijn hand weg. ‘Lazer op,’ zei hij. ‘Gaan we nou nog naar de winkel, ja of nee?’

‘Wacht even,’ zei Daniel. Hij schoof de pot met de bidsprinkhaan uit de plek zon op het nachtkastje naar de schaduw, en het glas was warm onder zijn vingers.

Lee was ergens in de bosjes aan het helpen om het nieuwe lange verval te graven, toen er een onbekende stationcar kwam aanrijden. Hij werd naast het wildrooster geparkeerd, aan de andere kant van het hek van kippengaas dat rond de commune stond. De achterportieren van de auto gingen open en Daniel en Michael stapten uit. Zonder om te kijken draafde Daniel naar het wildrooster, hij sprong over het hek en verdween achter de kookhut. Michael bleef bij de auto een gat in de grond staan staren, en van de plaats achter het stuur kwam Frank tevoorschijn. Een honkbalpet schermde zijn ogen af tegen het felle middaglicht. Hij riep naar zijn vrouw.

‘Ik heb deze jongens drie kilometer verderop gevonden,’ riep hij. ‘De campingeigenaar beschuldigt ze van winkeldiefstal. Wat is dit voor toestand?’ Hij hing door het raampje naar binnen en drukte op de claxon. De purperrode spiraal op het bord naast de commune-ingang zond een krachtenveld uit dat hem ervan weerhield de poort door te komen.

Dorothy en Evelyn renden naar buiten en bleven net achter het hek staan zwaaien. ‘Hallo, pap,’ riepen ze. Hij zag er weer Amerikaans uit, groter en anders en veel mannelijker dan iedereen die ze de laatste tijd hadden gezien. De jongens waren nog jong, bedacht Dorothy: de jongens wisten nergens van.

Frank zette zijn pet af en zwaaide ermee. Zijn haar zat tegen zijn hoofd geplakt van het zweet. ‘Gaan jullie je moeder eens halen, meiden!’

Ze gingen dichterbij elkaar staan en Dot stak haar hand uit naar die van Eve. ‘Wat is er in New York gebeurd?’ vroeg ze.

Voor de deur van de kookhut werd een spoedvergadering gehouden om te overleggen of ze hem op het terrein zouden toelaten. De wimmin stonden met hun vieze, blote voeten vol barstjes op het zonnebloempittenkleed. Iedereen viel stil, en Dot draaide zich om en zag Rena uit de gereedschapsschuur komen. Ze tilde haar arm op om het gemeenschappelijke geweer te tonen. Uit de riviermonding in de verte klonk het scherpe gejang van een speedboot. Het geweer was slank en donker en weerkaatste het licht toen ze even een rondhangende vlieg afschudde.

‘Wat moet je?’ riep ze.

Hun vader stak zijn handen omhoog in een gebaar van overgave, maar liet ze daarna weer zakken, alsof het ineens tot hem doordrong wat hij deed. 'Leg dat ding neer, Rena. Ik wil alleen mijn gezin.'

'Weet je dat zeker? Ben je echt zo'n gezinsman?'

Franks woorden kwamen als aparte, vuurrode kogels uit zijn mond. 'Ik heb deze jongens in de campingwinkel betrappt. Ze waren aan het stelen. De eigenaar heeft ze gezien.'

Het geweer zwaaide in Michaels richting toen Rena zich naar hem omdraaide. 'Is dat waar?'

'Krijg de tering,' zei hij zacht, maar hard genoeg om bereik te hebben. Dorothy voelde haar borst samenknijpen.

'Jullie kunnen elk moment een bezoek van de politie verwachten, dames.' Hijgend stond Frank zijn nek te verdraaien. 'Als ik jou was zou ik maar even dat verdomde boeltje van me controleren, Rena!'

'Frank!' Lee kwam tussen de wirwar van bomen vandaan rennen, met een wild, besmeurd gezicht. Daniel kwam achter haar aan, met Ruth op zijn heup. Hij had waarschijnlijk gerend om hen te gaan halen, bedacht Dorothy met een golf dankbaarheid. Daniel wist wat ze moesten doen; hij was de enige die dat wist. En op de een of andere manier zag hij kans om niet te worden aangetast door de familie Forrest.

Het glimmende gezicht van hun vader met zijn grimmige mond was een verschrikkelijke aanblik, en toch kon je onmogelijk je blik afwenden van hoe hij daar op de groep wimmin en zijn kinderen afkwam. Dorothy voelde hoe Evelyn haar gezicht tegen haar hals verborgen hield, en haar vingers deden pijn in hun greep. Rena stapte naar voren met het geweer.

'Jezus, Rena,' zei Lee, 'hij is mijn man.'

Vlak voor het hek kwam Franks lichaam met een ruk tot stilstand, hij kon geen kant meer op: zijn voet zat vast in het wildrooster. Volkomen ingezakt haalde hij zijn schouders op, een eenpersoonspantomime. 'Alles is weg,' zei hij.

Lee schreeuwde tegen de kinderen dat ze hun spullen uit de hutten moesten halen, ze gingen naar huis.

Rena zette het geweer tegen de ruwe, verweerde planken van de kookhut. 'Het was maar voor de zekerheid.'

‘Waarom heb je me niet gebeld? Waarom heb je niet geschreven?’ zei Lee tegen Frank. Het was de bedoeling geweest dat hij wat goudstof, iets magisch mee terug zou nemen waar hij de rest van zijn leven mee toe kon.

‘Jezus christus nog an toe.’

Dorothy was bang dat hij zou gaan huilen. Lee liep het hek door en nam hem in haar armen. Hij zakte tegen haar aan.

‘Alles is weg,’ zei hij nog eens. ‘Alles.’

‘Lievelling toch,’ zei ze. ‘Eigenlijk ben ik opgelucht, weet je dat?’ Ze hield zijn gezicht vast. ‘Als je maar niet meer weggaat,’ zei ze. ‘Ik heb je hier nodig.’

Ze hielp hem zijn lichaam in de juiste hoek te houden om de voet omhoog en uit het rooster te krijgen, al wees hij aanvankelijk haar hulp af. Het deed een beetje denken aan die keer dat ze verwilderde paarden knollen te eten gaven: ze voelde hoe de voet met de slappe sok uit het gat onder de stangen omhoogkwam, terwijl zijn gymp er nog in vastzat. Hij boog voorover en wrikte hem eruit, waarna hij daar stond met de ene schoen aan zijn voet en de andere in zijn hand; zijn wangen waren rood aangelopen en op zijn voorhoofd parelde zweet. Ruth zette het op een lopen, schaarde over het hek en klemde zich vast rond zijn middel. Uit de kookhut kwam het geroosterde luchtje van aangebrande rijst. Een van de wimmin zei: ‘O nee,’ en verdween naar binnen.

In de hut verzamelden Dorothy en Evelyn in stilte hun eigen spullen en die van Ruth. Ze hadden niet veel mee te nemen.

‘Sorry, Rena,’ zei hun moeder, en: ‘Bedankt.’ Ze kuste haar op haar voorhoofd, nam de ontrolde slaapzakken van de meisjes over en gooide die op de motorkap, waarna ze in het stof gleden.

Rena zei: ‘Ach, wat doe je eraan,’ op een toon die betekende dat ze geen antwoord verwachtte. Ze trok Evelyn tegen zich aan in een scherp geurende omhelzing en stak daarna haar armen uit naar Michael, maar die tilde zijn arm op om zich te beschermen en dook weg. ‘Flikker op,’ zei hij.

‘Michael,’ zei Lee.

Hij draaide zich om en liep naar de auto. Dorothy zag dat zijn gezicht betrokken was van woede.

‘Wat is er?’ vroeg ze.

‘Niks. Ik wil naar huis.’

Dot zat op de achterbank van de auto tegen Evelyn aan gedrukt, die naast Daniel zat, die op een volwassen horloge keek, zo’n nieuw digitaal type.

‘Hoe kom je daaraan?’ vroeg Dorothy.

Grijnzend drukte hij op een knopje en het schermpje lichtte pulserend op. Michael zat achterin, Ruth zat zwaar op hun moeders schoot, en hun vader sloeg de kofferbak dicht. Name kwam al zwaaiend met een paperback over het grindpad aanrennen.

Een nieuw begin

Na het reisje naar New York was Frank in de greep van het Leiderschap. Dat was nu precies, hield hij vol, waaraan het had ontbroken bij zijn familie, die Forrests senior wier geld als sneeuw voor de zon was verdwenen in verlieslijdende investeringen: geen samenhang, geen visie. Elk boek dat hij las ging over dit onderwerp, net als de spelletjes die hij onder het eten introduceerde, waarbij er altijd één stoel minder was dan het aantal personen en degene die het laatst aan tafel verscheen moest staan en de anderen opscheppen. ‘Leiding geven,’ brulde hij dan tegen de andere kinderen, degenen die zaten, maar ze boden allemaal verzet. In plaats daarvan bedachten ze manieren om zich te wentelen in nederigheid en de anderen aan het lachen te maken, waar hij alleen maar nog kwader van werd, waar zij alleen maar nog harder om moesten lachen. Evelyn deelde op haar knieën de tomatensaus uit, en Ruth boog zo ver voorover als ze weer een bord had overhandigd, dat haar pony over de grond slierde.

Er kwam een nieuwe regel: wie het eerst aan tafel verscheen, won de rol van leider, kreeg het sappigste stuk vlees en de grootste porties. Ze namen geen vriendjes mee naar huis; zelfs Daniel bleef nu weleens bij zijn moeder. Geen mens die als eerste aan tafel wilde komen. De kinderen bleven allemaal achter hun stoel rondhangen terwijl Lee riep dat het eten koud werd en hun vader steeds kwader begon te kijken, tot een van hen iets riep om iedereen af te leiden en dan een broer of zus op zijn of haar stoel duwde, of tot iedereen zijn duim tegen zijn voorhoofd drukte en de laatste met tegenzin wel moest gaan zitten en de anderen leiding moest geven. Ze ontwikkelden een techniek om absoluut niets te doen zonder dat ze daar nauwkeurige instructies voor hadden gekregen. ‘Hou dat

bord even een minuutje vast' betekende dat je het bord na zestig seconden kon laten vallen. Frank vond dit al een hele vooruitgang.

Er kwam een baan als dramaturg vrij bij het Mercury-theater, waar ze *'Peer Gynt doen, weet je'*, maar hij legde het af tegen een man die ook uit New York kwam en voorzien was van een ellenlang cv en aanbevelingsbrieven waarvan Frank onder het leeggoeien van de afvalbak aan het tieren sloeg.

'Wat betekent nepotisme?' vroeg Dorothy, en haar vader brulde 'Grrr' tegen een scheur in de bruinpapieren afvalzak, waar een punt van een mueslipak doorheen stak.

'Wat is dit?' vroeg Lee aan Daniel, die net een envelop op het aanrecht had gelegd, onder het notitieblokje met de reclame-opdruk van het minitaxibedrijf.

'Mijn huur,' zei hij. 'En ze zijn naar iemand op zoek om de telefoon aan te nemen. Op het werk.'

'Dat kan ik wel doen,' zei Dorothy.

'Doe niet zo stom, je bent tien. En jij gaat echt geen huur betalen, Danny, wat een onzin. Ik praat wel met je moeder.'

'Het is goed,' zei hij.

'Ik ben elf,' zei Dorothy.

Lee pakte de envelop van het aanrecht en drukte hem tegen Daniels borst. Ze kuste hem op de zijkant van zijn hoofd. Het was voor het eerst dat Dot haar moeder hem een kus zag geven, en het viel haar op dat het anders aanvoelde dan wanneer ze haar Michael, Evelyn of Ruth een kus zag geven. Het was een moederlijke kus, maar dan wel eentje die ze echt meende, stevig genoeg om Daniels hals opzij te duwen. 'Dat hoef je echt niet te doen,' zei Lee met een wat schorre stem. 'Ik smeed je, Frank.'

'Hè?' Met de vuilniszak in zijn armen en de achterdeur open. Ongelovig lachte hij. 'Moet ik een baantje aannemen bij het taxibedrijf?'

'Oké, jongens, naar buiten, jullie.'

'Het is avond.'

'Ook goed, dan gaan jullie naar bed.'

Toen hij de keuken uit liep, legde Daniel de envelop op het aanrecht, en niemand die er iets over zei.

Voor de afwisseling was Michael eens een keertje thuis in plaats

van dat hij ergens buiten rondhing, zoals hij dat sinds hun terugkeer uit de commune was gaan doen, met een stel oudere jongens voor de dierentuin of bij het station van de tram. Als ze gearmd van school naar huis liepen zagen Eve en Dot achter zijn neerhangende hand de brandende sigaret, en ze zagen hem rode blikjes bier drinken. Nu kwamen de kinderen bijeen in de meisjeskamer, en ze gingen zij aan zij op de twee eenpersoonsbedden in de stilte van het huis zitten luisteren of er misschien kwade stemmen en slaande deuren te horen waren. De stilte breidde zich uit. Ruth kroop weg onder de gehaakte spreij aan het voeteneind van Dorothy's bed en viel in slaap, of deed net of ze in slaap was, om te zorgen dat niemand haar zou verplaatsen. Buiten schraapten de bladeren van de plataan langs het raam en reed een auto voorbij. Na een poosje werd inderdaad de voordeur dichtgeslagen en klonk het stokkende gesputter van hun auto, die niet wilde starten in de koude avond. Michael keek op uit zijn *Mad*. Eve ontmoette zijn roze omrande blik. Net toen ze op het punt stond haar hand uit te steken naar haar broer – en ze de beweging die vooruitliep op de aanraking van zijn huid al in haar spieren voelde – haalde hij met een bruuske beweging zijn onderarm over zijn gezicht en keek hij weer omlaag naar de bladzijde. Toen Daniel opstond, kraakte het bed. Zonder een woord te zeggen ging hij naar beneden om te zien hoe het met Lee ging. Een paar minuten later kwam hij terug. 'Niks aan de hand,' zei hij, en een voor een vielen de kinderen in slaap op de bedden, om en om liggend als lepeltjes in een doosje, en met hun kleren nog aan.